

Rada
Unii Europejskiej

Bruksela, 13 maja 2019 r.
(OR. fr)

9103/19

COAFR 92
CFSP/PESC 356
CSDP/PSDC 230
DEVGEN 98
COHOM 56
COHAFA 42

WYNIK PRAC

Od: Sekretariat Generalny Rady

Do: Delegacje

Nr poprz. dok.: 9102/19

Dotyczy: Sahel
– Konkluzje Rady (13 maja 2019 r.)

Delegacje otrzymują w załączeniu konkluzje Rady w sprawie Sahelu przyjęte na 3688. posiedzeniu Rady w dniu 13 maja 2019 r.

Konkluzje Rady w sprawie Sahelu

1. Unia Europejska (UE) solidaryzuje się z władzami i z ludnością Sahelu, które nadal borykają się z różnego rodzaju wyzwaniami: i) politycznymi, w szczególności z poważnymi niedociągnięciami w zakresie sprawowania rządów, praworządności i ochrony praw człowieka; ii) związanymi z bezpieczeństwem, w kontekście wzrostu zagrożenia terroryzmem, brutalnego ekstremizmu i przestępczości zorganizowanej, w tym handlu ludźmi, oraz w kontekście zmiany klimatu, która ma negatywny wpływ na zasoby naturalne i sprzyja lokalnym konfliktom; iii) w zakresie rozwoju, w związku z endemicznym ubóstwem, dużą dynamiką demograficzną i słabą spójnością społeczno-gospodarczą; iv) czynniki te przyczyniają się do pogłębienia braku bezpieczeństwa żywnościowego, do wzrostu presji migracyjnej i pogorszenia sytuacji humanitarnej. To właśnie w tym kontekście w ciągu kilku miesięcy w niektórych krajach regionu ponownie nasiliły się konflikty między społecznościami. Stawienie czoła tym wyzwaniom i zajęcie się tymi niedociągnięciami leży przede wszystkim w gestii państw Sahelu. Społeczność międzynarodowa wspiera je w ich wysiłkach.

2. Sahel jest jednym z priorytetów strategicznych UE i jej państw członkowskich. Świadczy o tym spotkanie ministrów spraw zagranicznych i obrony 28 państw członkowskich UE oraz pięciu państw członkowskich Grupy Pięciu na rzecz Sahelu na posiedzeniu Rady do Spraw Zagranicznych w dniu 14 maja 2019 r. W ramach stałego dialogu politycznego i zintegrowanego podejścia skupiającego się na współzależności rozwoju i bezpieczeństwa oraz na podstawie strategii UE na rzecz bezpieczeństwa i rozwoju w regionie Sahelu i jej regionalnego planu działania, a także pięciu filarów planu działania przyjętego podczas szczytu w Valletcie w 2015 r., zostały zastosowane wszystkie europejskie instrumenty działań zewnętrznych. UE wspiera w ten sposób indywidualnie każde z pięciu państw należących do Grupy Pięciu na rzecz Sahelu i towarzyszy im w ich wysiłkach służących współpracy. UE i jej państwa członkowskie są głównymi partnerami tego regionu, zgromadziły ponad 8 mld EUR w latach 2014–2020 w ramach pomocy rozwojowej na rzecz programów krajowych i regionalnych, w szczególności za pośrednictwem kryzysowego funduszu powierniczego. UE i jej państwa członkowskie wspierają również bezpieczeństwo w regionie Sahelu, uruchamiając bardzo znaczne zasoby ludzkie i materialne, w tym poprzez misje w ramach wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony (WPBiO) – EUTM Mali, EUCAP Sahel Mali i EUCAP Sahel Niger, poprzez swój udział w misji Organizacji Narodów Zjednoczonych MINUSMA, za pośrednictwem francuskiej operacji Barkhane, wspieranej przez inne państwa członkowskie, oraz w kontekście licznych zobowiązań dwustronnych.
3. UE potwierdza swoje zaangażowanie – zgodnie z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 2391 – na rzecz Grupy Pięciu na rzecz Sahelu, oraz przypomina o swoim znaczącym poparciu dla ustanowienia struktur zarządzania Grupą, zapewnienia pełnej operacyjności jej połączonych sił oraz wdrożenia programu priorytetowych inwestycji Grupy i jej programu na wypadek sytuacji nadzwyczajnych, przy wsparciu Sojuszu na rzecz Sahelu i innych darczyńców. Z zadowoleniem przyjmuje wznowienie działalności połączonych sił Grupy Pięciu na rzecz Sahelu i wzywa do wzmożenia ich wysiłków. Rok po konferencji wysokiego szczebla w sprawie Sahelu, która odbyła się w Brukseli w dniu 23 lutego 2018 r., UE i jej państwa członkowskie zobowiązują się do dalszego zapewniania kwoty 147 mln EUR już przyznanej połączonym siłom.

4. UE jest jednak nadal poważnie zaniepokojona nasilającymi się aktami przemocy mającej charakter terrorystyczny, lecz także przemocy na tle światopoglądowym, w Mali i Burkina Faso. Wzywa władze do wszczęcia lub przeprowadzenia odpowiednich dochodzeń, w tym dotyczących przemocy seksualnej i przemocy ze względu na płeć, do określenia bezpośredniej i pośredniej odpowiedzialności wszystkich sprawców, niepozostawiania żadnego miejsca na bezkarność oraz informowania obywateli o postępach w tej kwestii. Wzywa również rządy do rozwiązania i rozbrowienia wszystkich bojówek działających na ich terytoriach oraz do zainicjowania ambitnego i pluralistycznego procesu dialogu i pojednania między odnośnymi regionami w celu rozwiązania problemów spójności społecznej i braku zaufania, zwłaszcza między ludnością a siłami zbrojnymi. W związku z tym wzywa do przykładowego zachowania ze strony sił bezpieczeństwa i sił obrony w kwestii poszanowania praw człowieka i międzynarodowego prawa humanitarnego oraz do zlecenia organom sądowym działań w następstwie incydentów, które mogą stanowić naruszenie tych praw. Należy zapewnić zapobieganie werbowaniu i wykorzystywaniu dzieci-żołnierzy oraz zwalczanie tego zjawiska i reintegrację społeczną dzieci-żołnierzy. UE zachęca Grupę Pięciu na rzecz Sahelu i każde z jej państw członkowskich do priorytetowego traktowania obszarów, w których odnotowuje się w największym stopniu brak stabilności, bez zaniechania obszarów stabilnych, oraz do zajęcia się w sposób zintegrowany podstawowymi przyczynami braku bezpieczeństwa, aby zapobiegać przemocy oraz zaspokajać potrzeby i aspiracje ludności, w tym kobiet i ludzi młodych.

5. UE podkreśla znaczenie kluczowych reform, które muszą zostać podjęte przez rządy państw Grupy Pięciu na rzecz Sahelu w celu zapewnienia trwałego pokoju, bezpieczeństwa i dobrobytu. Z jednej strony kluczowe znaczenie ma sprzyjające włączeniu społecznemu zarządzanie poszczególnymi terytoriami na szczeblu krajowym i lokalnym, rzeczywista decentralizacja, w szczególności ponowne zapewnienie usług publicznych, takich jak dostęp do edukacji, zwłaszcza dla dziewcząt i kobiet, ponowne otwarcie szkół, powszechny dostęp do wymiaru sprawiedliwości, walka z korupcją i dobre sprawowanie władzy. Z drugiej strony konieczna jest reforma sektora bezpieczeństwa, aby zwiększyć skuteczność walki z brakiem bezpieczeństwa i położyć kres nadużyciom wobec ludności cywilnej. Należy zapewnić bardziej wyrównane perspektywy gospodarcze, poszanowanie praw kobiet i dziewcząt i ich upodmiotowienie, ochronę i integrację osób znajdujących się w trudnej sytuacji oraz równy dostęp do usług publicznych, w tym do usług opieki zdrowotnej w zakresie zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego. W celu trwałego rozwoju gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu potrzebne są również: sprawiedliwy dostęp do zasobów naturalnych, właściwe odpowiedzi na zmianę klimatu i zmiany ekologiczne oraz stworzenie warunków bardziej sprzyjających przedsiębiorczości i inwestycjom. UE podkreśla również, jak ważny jest pełen udział młodych ludzi, kobiet i społeczeństwa obywatelskiego w procesach pokojowych, w tym w zapobieganiu konfliktom, ogólnie, jak też na szczeblu lokalnym. Jest to niezbędne dla zapewnienia pokoju i trwałego rozwoju w regionie Sahelu. UE zachęca Grupę Pięciu na rzecz Sahelu do uwzględniania perspektywy płci we wszystkich swoich działaniach.

6. UE apeluje do państw należących do Grupy Pięciu na rzecz Sahelu o zintensyfikowanie, przyspieszenie i poszerzenie wysiłków na rzecz współpracy regionalnej, zwłaszcza poprzez przyznanie stałemu sekretariatowi środków umożliwiających wypełnienie misji, a także o silniejsze dążenie do zapewnienia pełnej gotowości połączonych sił oraz do natychmiastowego wdrożenia programu priorytetowych inwestycji w obszarach, w których sytuacja jest najtrudniejsza. Ponownie podkreśla, że połączone siły Grupy Pięciu na rzecz Sahelu i państwa należące do tej grupy muszą skutecznie wdrożyć ramy zgodności dotyczące praw człowieka i międzynarodowego prawa humanitarnego; konieczne jest także wprowadzenie rzeczywistego komponentu „policyjnego”, który wesprze połączone siły, tak aby zagwarantować skuteczny interfejs między tymi siłami a krajowymi systemami wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych. UE z zadowoleniem przyjmuje zorganizowanie w dniu 21 stycznia 2019 r. w Niamey drugiej konferencji dotyczącej wzmocnienia powiązań między bezpieczeństwem, wymiarem sprawiedliwości i rozwojem w ramach Grupy Pięciu na rzecz Sahelu.
7. W związku z pogarszającą się sytuacją w zakresie bezpieczeństwa w regionie, którą zaostrza dodatkowo brak stabilności w krajach ościennych, UE przypomina, że wszystkie podmioty – rządy krajowe państw należących do Grupy Pięciu na rzecz Sahelu, sama Grupa, ECOWAS i kraje sąsiadujące, Unia Afrykańska i Organizacja Narodów Zjednoczonych – ponoszą odpowiedzialność za uruchomienie swoich zasobów w ramach spójnego i globalnego podejścia do stabilizacji pozwalającego na przywrócenie bezpieczeństwa i na dalszy rozwój. W tym kontekście UE z uznaniem odnosi się do działań rządów państw Sahelu oraz podmiotów krajowych i międzynarodowych, a także do koordynującej roli Organizacji Narodów Zjednoczonych. Zwraca uwagę na kluczową rolę misji MINUSMA w zapewnianiu stabilności, pokoju i pojednania w Mali, w tym na jej rolę na północy i w centrum kraju, a w szczególności na jej zadania polegające na wspieraniu przywracania roli państwa, na niedyskryminacyjnej ochronie wszystkich cywilów, pomaganiu w przywracaniu usług podstawowych i dobrych usług na rzecz malijskiego procesu politycznego, który obowiązkowo musi zostać zakończony; zwraca także uwagę na zdolność misji do współdziałania z innymi siłami bezpieczeństwa, w tym poprzez wsparcie dla połączonych sił Grupy Pięciu na rzecz Sahelu. W związku z tym UE pozytywnie oceniłaby przyjęcie w czerwcu przez Radę Bezpieczeństwa ONZ mandatu misji MINUSMA pozwalającego sprostać tym wyzwaniom.

8. UE z zadowoleniem przyjmuje poczynione w Mali – również przez komitet monitorujący – postępy w realizacji porozumienia na rzecz pokoju i pojednania, podpisanego w czerwcu 2015 r., lecz apeluje do zainteresowanych stron, w szczególności do nowego rządu malijskiego, aby kontynuowały wysiłki i szybko osiągnęły rezultaty zwłaszcza w odniesieniu do skutecznej reintegracji bojowników w ramach procesu rozbrojenia, demobilizacji i reintegracji, reformy sektora bezpieczeństwa, postępów w decentralizacji i utworzenia strefy rozwoju na rzecz regionów północnych. UE wzywa władze malijskie najwyższego szczebla, aby prowadziły proces zmiany konstytucji w duchu pluralizmu, tak aby akt ten został zaakceptowany przez całe społeczeństwo malijskie i mógł przyczynić się do przywrócenia pokoju w przekształconym Mali. UE podkreśla, jak ważne jest pełne włączenie kobiet, młodzieży i społeczeństwa obywatelskiego w realizację wspomnianego porozumienia.
9. Rosnący brak bezpieczeństwa wpływa na pogarszanie się sytuacji humanitarnej. Przesiedlenia, których przyczyną jest przemoc, sprawiają, że pogłębiają się problemy związane z powtarzającymi się kryzysami żywnościowymi i żywieniowymi i konieczna jest lepsza ochrona osób znajdujących się w trudnej sytuacji, przede wszystkim dzieci, kobiet i osób niepełnosprawnych. Jako jeden z większych darczyńców niosących pomoc humanitarną UE przeznaczyła w ciągu ostatnich dwóch lat 250 mln EUR na rzecz ludności państw należących do Grupy Pięciu na rzecz Sahelu i – w związku z nadal utrzymującym się niedofinansowaniem działań podejmowanych w sytuacjach nadzwyczajnych – zwraca się do tych państw, by usilniej dążyły do zapobiegania kolejnym przesiedleniom i zapewnienia ludności dotkniętej konfliktami i przemocą dostępu do usług podstawowych. UE będzie nadal wspierać ludność tych państw.

10. UE będzie w dalszym ciągu nadawać priorytetowe znaczenie regionowi Sahelu i podejmować stosowne inicjatywy, zwracając także uwagę na zaangażowanie swoich partnerów i skuteczność prowadzonych działań. Przypomina, że jest zdecydowana wspierać przywrócenie roli państwa i usług podstawowych, stabilizację obszarów peryferyjnych, walkę z handlem ludźmi, np. w ramach projektu GAR-SI Sahel, oraz wszelkie inicjatywy na rzecz dialogu i pojednania. Jest również gotowa kontynuować wspieranie niezbędnej reformy sił bezpieczeństwa i obrony państw należących do Grupy Pięciu na rzecz Sahelu, dalszego rozwoju ich zdolności – na podstawie lokalnych strategii – oraz rozmieszczania tych zdolności, opierając się w szczególności na obecnych misjach WPBiO w Mali i Nigrze, w zgodzie z ich mandatami. Ponadto UE podkreśla, że wsparcie UE może być skuteczne tylko wówczas, gdy towarzyszą mu znaczące wysiłki państw należących do Grupy Pięciu na rzecz Sahelu w celu poprawy zarządzania, rozwoju i bezpieczeństwa w całym regionie. UE będzie dalej uważnie monitorować sytuację i w stosownym przypadku – na podstawie konkretnych postępów – wskaże korekty niezbędne do realizacji bieżących działań, zwłaszcza w kontekście dorocznego posiedzenia ministerialnego z udziałem Grupy Pięciu na rzecz Sahelu i wysokiej przedstawiciel, które ma się odbyć w lipcu 2019 r. w Wagadugu.
